
Pozyskanie ślimaka winniczka na Warmii i Mazurach wstrzymane

Zmniejszenie się liczby stanowisk występowania i zagęszczenia ślimaka winniczka na Warmii i Mazurach to główne przyczyny decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie dotyczącej wstrzymania zbioru w latach 2024-2025. Tym samym w tym roku i w 2025 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego nie będzie prowadzone pozyskanie tego mięczaka.

Ślimak winniczek *Helix pomatia* podlega w Polsce częściowej ochronie gatunkowej. Można go zbierać jedynie przez 30 dni w roku, w okresie od 20 kwietnia do 31 maja. Przy czym, do zbioru dopuszczone są wyłącznie osobniki o średnicy muszli powyżej 30 mm. Aby w zgodzie z prawem zbierać winniczki do celów przetwórstwa spożywczego, należy mieć zezwolenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

W ostatnich latach Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie obserwuje spadek pozyskanego tonażu tego mięczaka. W latach 2018-2023 pozyskano od 39 ton do 111,5 ton winniczków, podczas gdy w latach 2012-2013 zbiory wynosiły około 240 ton, a nawet 410 ton w 2011 r.

Wyniki porównawczych badań rozmieszczenia, liczebności, struktury wielkościowej i wiekowej populacji winniczka w województwie warmińsko-mazurskim, prowadzonych w latach 2014, 2016 i 2019, wykazały zmniejszenie się liczby stanowisk występowania i zagęszczenia osobników ślimaka winniczka. Stwierdzono jego zanik na kolejnych stanowiskach badawczych. Zmniejszyło się także średnie zagęszczenie na stanowiskach. Utrwaloną cechą populacji jest bardzo mały udział osobników dużych, czyli o średnicy muszli powyżej 37 mm.

Wyniki monitoringu jednoznacznie wskazały na osłabienie populacji ślimaka winniczka w województwie warmińsko-mazurskim i konieczność jej ochrony. Istotnym zagrożeniem dla ślimaka winniczka są działania ludzkie, powodujące trwałe przekształcenia preferowanych siedlisk (łąki, nieużytki, pobocza dróg, brzegi wód, zakrzaczenia), prowadzące do pogarszania się panujących w nich warunków lub definitywnie wykluczających bytowanie ślimaka.

Wszystkie te aspekty są prawdopodobną przyczyną znaczącego spadku pozyskania winniczka na przestrzeni lat. Brak dostępności osobników w rozmiarze komercyjnym przekłada się również na zainteresowanie zbiorem. Sukcesywnie spada liczba wniosków o wydanie zezwolenia na pozyskanie tego mięczaka. W 2023 r. wydano zaledwie 21 zezwoleń; w latach wcześniejszych od 40 do nawet 90. Dopuszczono do zbioru 73 tony tego mięczaka. Pozyskano niespełna 39 ton (na podstawie 16 złożonych dotychczas sprawozdań).

W 2025 r. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie planuje zrealizować kolejne badania dotyczące rozmieszczenia, liczebności, struktury wielkościowej i wiekowej populacji winniczka w województwie warmińsko-mazurskim. Wykonanie badań pozwoli na realną ocenę stanu populacji tego gatunku, z uwzględnieniem rocznej przerwy, gdy pozyskanie mięczaków było wstrzymane.

Źródło: RDOŚ w Olsztynie

fot. pixabay